

Plan

Diarienummer
511-7953-2015

Västansjö SE0720445

Bevarandeplan för Natura 2000-område

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Foto: mostphotos.se.

Fakta om området

Fastställd av Länsstyrelsen: 2018

Namn och områdeskod: Västansjö, SE0720445

Län: Jämtlands län

Kommun: Härjedalen

Skyddsstatus: SAC (Special Area of Conservation/Särskilt bevarandeområde)

Ägandeförhållanden: Statlig

Areal: 51,1 hektar

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län

November 2018

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2018

Löpnummer

2018:258

Diarienummer

511-7953-2015

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Natura 2000	4
Bevarandeplan	4
Tillståndsplikt och samråd	4
Karta och kartverktyg	5
Förklaring av begrepp.....	6
Ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet	8
Bevarandesyfte	9
Beskrivning av området	10
Beskrivning av arter/livsmiljöer	11
Bevarandestatus idag	11
Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?	11
Bevarandemål för arter/livsmiljöer	14
Öppna mossar och kärr (7140)	14
Taiga (9010).....	14
Slät tallkapschongbagge (1926) och grov tallkapschongbagge (1927)....	14
Uppföljning av bevarandemål	16
Naturtypskarta.....	17

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att reducera risken för utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I art- och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fågelarter i vårt land.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är skyddat som naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området innehållandes bevarandesyfte, bevarandemål och en förteckning av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska också beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information om områdets förutsättningar kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

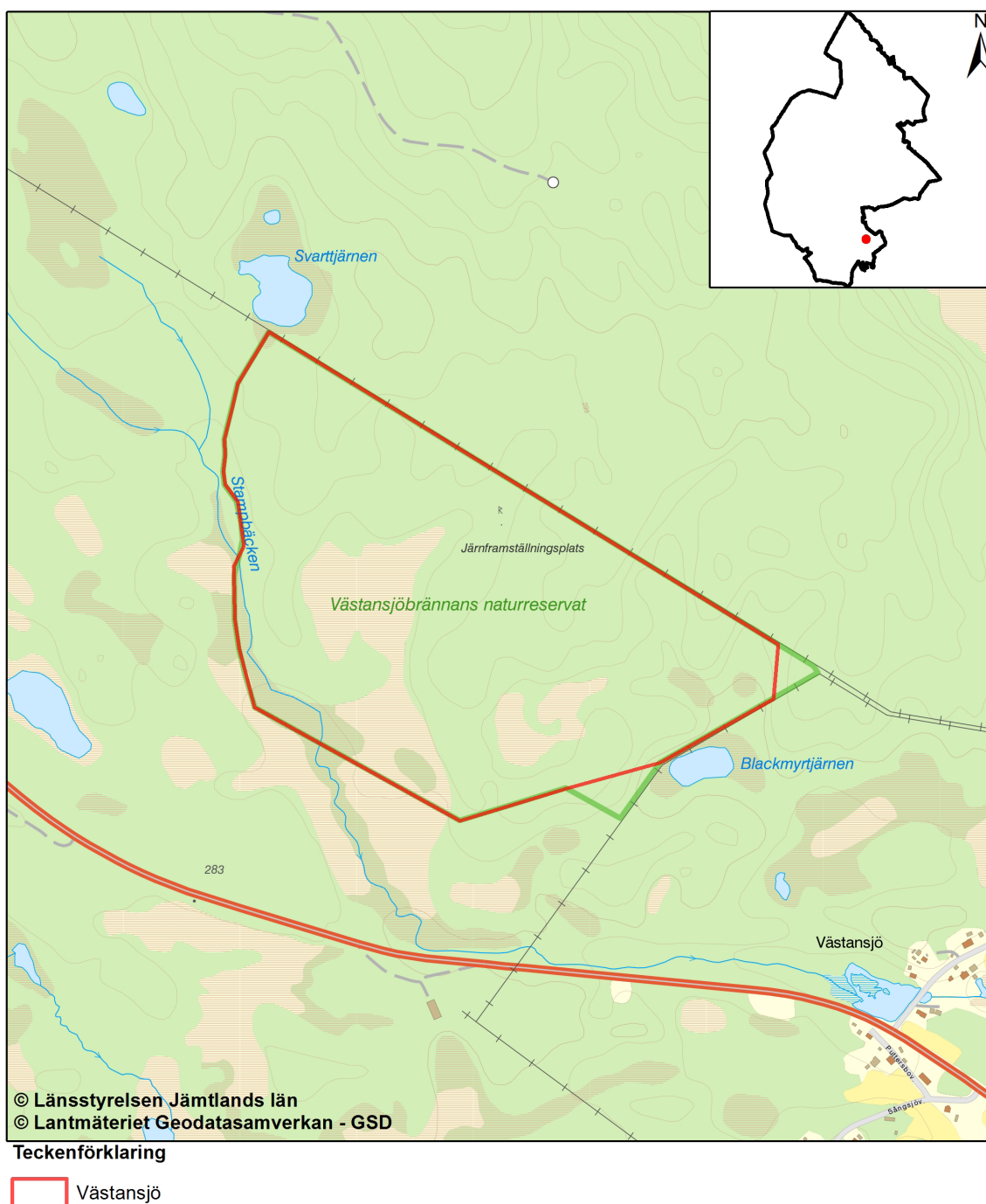
Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap.27–29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Karta och kartverktyg

Aktuell information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt Natura 2000-område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information. Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar, lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linjer, punkter). Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information, se Länsstyrelsens hemsida.

Här nedan finns en översiktskarta över områdets belägenhet. En naturtypskarta finns i slutet av denna bevarandeplan.

Förklaring av begrepp

Bevarandesyfte

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är alltid att upprätthålla de förtecknade naturtyperna och arterna i "gynnsam bevarandestatus".

Bevarandemål

Bevarandemålen beskriver vad bevarandesyftet innebär i praktiken för förtecknade naturtyper och arter. Målet skall alltså, helst med hjälp av mätbara parametrar, beskriva vad gynnsam bevarandestatus för aktuell art eller naturtyp innebär. Föreligger redan gynnsam bevarandestatus sätts bevarandemålen ofta så att nuvarande förhållanden ska bibehållas.

Bevarandestatus

Bevarandestatus för en naturtyp bestäms av de faktorer som påverkar naturtypen och dess typiska arter. Med påverkan avses något som på lång sikt kan förändra naturtypens naturliga utbredning, struktur, funktion, eller förändra de typiska arternas möjlighet till överlevnad. En naturtyps bevarandestatus anses gynnsam när:

- » dess naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde och de ytor den täcker inom detta område är stabila eller ökande, och
- » den särskilda struktur och de särskilda funktioner som är nödvändiga kommer att finnas under en överskådlig framtid, och
- » bevarandestatusen hos dess typiska arter är gynnsam.

Bevarandestatus för en art bestäms av de faktorer som påverkar arten och som på lång sikt kan förändra den naturliga utbredningen eller storleken hos dess populationer. En arts bevarandestatus anses som gynnsam när:

- » uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli livskraftigt och
- » artens naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde inte minskar inom en överskådlig framtid, och
- » det kommer att fortsätta finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

Habitat

Med habitat menas en miljö som är lämplig för en viss art att leva i. I denna bevarandeplan används begreppet naturtyp ofta som synonym till habitat.

Koder

Varje naturtyp och art som omfattas av art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet har en speciell kod. Förteckningen över koder för arter och naturtyper som återfinns i Sverige hittas på Naturvårdsverkets hemsida: <http://www.naturvardsverket.se>

Dessutom har alla Natura 2000-områden en unik kod.

Prioriterad art eller naturtyp

Utpekade som prioriterade i art- och habitatdirektivet eftersom Sverige som medlem i EU har ett särskilt ansvar för dessa. Prioriterade arter och naturtyper är ofta de mest hotade och/eller så finns deras huvudsakliga utbredningsområde inom EU.

Rödlistad art

Rödlistan är en nationell sammanställning av arters status (utdöenderisk) inom landets gränser. Arternas status bedöms med hjälp av ett antal kriterier som omfattar skattningar av populationsstorlek, förekomst, utbredning och trender. Utifrån en sammantagen bedömning placeras arterna i olika rödlistekategorier. Läs mer på Artdatabankens hemsida: <http://www.artdatabanken.se>

Typisk art

Indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på förändringar.

Ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet

Området är utpekat att ingå i nätverket Natura 2000 enligt art och habitatdirektivet. I tabellerna nedan redovisas samtliga i området påträffade arter och naturtyper som legat till grund för detta. Resterande areal upp till områdets totala areal uppfyller idag inte kriterierna för någon av de naturtyper som ingår i art- och habitatdirektivet.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

Kod	Naturtyp	Uppskattad areal
7140	Öppna mossar och kärr	9,11 ha
9010	Taiga	12,05 ha

Tabell 2. Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet.

Kod	Art
1926	Slät tallkapschongbagge
1927	Grov tallkapschongbagge

Bevarandesyfte

(enligt 17§ Förordning om områdesskydd)

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se ovan) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att en gynnsam bevarandestatus kan uppnås inom en större region. Detta område utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk som är Natura 2000.

Det främsta bevarandesyftet är att bevara de två arterna av tallkapschongbaggar samt de ingående naturtyperna och naturtypernas kvaliteter som lokaler för de ingående typiska och karaktäristiska arterna.

Beskrivning av området

Området innefattar ett 16 hektar stort brandfält. Antändningsorsaken är inte klarlagd men räddningschefen i kommunen misstänker blyxtantändning den 24 juni 2001. Objektet ligger cirka 2 km NV om Ytterhogdals samhälle. Med tillhörande utvecklingsmark och myrpartier är området knappt 52 hektar stort. Området har inga topografiskt betydande nivåskillnader och utgörs av en högsta punkt på 290 möh och lägsta punkt med 280 möh.

Brandfältet ligger i områdets centrala och västligaste delar och består till dominerande del av relativt ung tallskog i 70-80-årsåldern med enstaka spridda tallar i 130 års åldern. Marken blev relativt hårt bränt men fältskiktet var 2009 på väg att återhämta sig och man kunde skymta både lingon, blåbär och ljung. Föryngringen av tall är god men många av småplantorna har redan betats av älg. Även unga plantor av asp är hårt betade. Området är extremt blockrikt men trots det förvånansvärt lättvandrat. Skogen är hårt sargad av tidigare skogsbruk och det stora antalet äldre avverkningsstubbar vittnar om rejäla virkesuttag under tidigare epoker. Trädslagfördelningen anger 10-0-0 med avseende på tall, gran och löv.

I vissa delar har brandintensiteten varit högre än i andra delar och minst en tredjedel av totala antalet tallstammar har dött. Den största dödligheten kan ses i områdets västligaste och centrala delar. Denna variation har förmodligen betingats främst av eldens spridningsdynamik på grund av vind och bränslemängd inom området. Denna dynamik hör till ett naturligt brandförlopp och leder till större eller mindre luckbildningar. Här finns alltså en relativt stor mängd stående död ved som en effekt av branden men mest i klenta dimensioner. Många av dessa stammar har utnyttjats rejält av hackspettar. Vid fältbesöket i området observerades samtidigt spillkråka (*Dryocopus martius*), tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)(NT*) samt större hackspett (*Dendrocopos major*).

En viktig respons på branden har varit etableringen av brandskiktdynsvampen (*Daldinia loculata*) som förekommer här och var på områdets brandskadade björkar. Brandskiktdynan är känd för att hysa ett flertal rödlistade brandberoende insekter. På en av de branddödade björkarna med fruktkroppar av brandskiktdyna observerades larvgångar av stor plattnosbagge (*Platyrhinus resinosus*).

Under inventeringar som gjordes under 2008 uppmärksammades även slät tallkapuschongbagge (*Stephanopachys linearis*)(1926) som hittades på sju brandskadade tallar samt en skadad gran. På granen levde de båda Natura 2000-arterna slät och grov tallkapuschongbagge i samma gångsystem vilket är relativt sällsynt.

Grov tallkapuschongbagge (*Stephanopachys substriatus*)(1927) noterades på två brandskadade granar.

I de centrala delarna av området finns en odikad myr och mot söder gränsar ytterligare myrmark, samt i norr och öster gränsar området mot kraftledningsgata.

Beskrivning av arter/livsmiljöer

Bevarandestatus idag

De flesta naturvärden i Västansjö är tillräckligt höga för att naturtyperna ska ha gynnsam bevarandestatus. På grund av den relativt nyliga branden har även tallkapuschongbaggarna gynnsam bevarandestatus, men denna status är beroende av regelbundna framtida bränder med lagom mellanrum i tid.

Bevarandestatus för ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet:

Kod	Naturtyp	Bedömd bevarandestatus
7140	Öppna mossar och kärr	Gynnsam
9010	Taiga	Gynnsam

Bevarandestatus för ingående arter enligt art- och habitatdirektivet:

Kod	Art	Bevarandestatus
1926	Slät tallkapuschongbagge	Gynnsam
1927	Grov tallkapuschongbagge	Gynnsam

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Här beskrivs de viktigaste hoten vi idag känner till mot Natura 2000-området. Andra hot som idag är okända kan bli aktuella i framtiden liksom mer storskaliga och diffusa hot såsom t.ex. klimatförändringar och luftburna föroreningar. I denna bevarandeplan har ingen hänsyn tagits till detta.

Nedan beskrivs generella hotbilder för hela Natura2000-området samt även naturtypsvisa och arts specifika hotbilder.

Observera att all verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område är tillståndspliktig. Eventuella hotbilder som ej redovisas nedan är därför inte undantagna från tillståndsplikt. Kontakta Länsstyrelsen för vidare information.

Generella hotbilder

- » Spridning av t.ex. kalk, aska och gödningsämnen kan ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning.
- » All form av markexploatering.
- » Terrängkörning eller annan aktivitet som leder till omfattande markslitage eller snöpackning.
- » Hårt besöksstryck. Ett allt för hårt besöksstryck kan leda till nedtrampning av vegetationen.
- » Förändringar av hydrologin.
- » Inplantering av främmande arter.

Hotbilder för naturtyper

ÖPPNA MOSSAR OCH KÄRR (7140)

- » "Körskador" vid körning i terrängen med exempelvis fyrhjuling.
- » Förändrad hydrologi och hydrokemi beroende på exempelvis dikning, skogsbruk på närliggande fastmark.
- » Igenväxning p.g.a. upphörd hävd.
- » Intensivt bete med tillhörande tramp kan skada bottenskiktet i främst blöta rikkärr.
- » Spridning av t.ex. kalk, aska och gödningsämnen riskerar ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning.
- » Igenväxning p.g.a. markavvattning och kvävedeposition kan innebära att proportionerna mellan olika arter i botten och fältskikt allvarligt förändras.

TAIGA (9010)

- » Exploatering.
- » Avverkning, röjning, gallring utgör hot genom att viktiga strukturer förstörs eller borttages. Även åtgärder i intilliggande områden kan vara skadliga genom att de påverkar lokalklimatet i beståndet av intresse. Undantag kan finnas där åtgärden syftar till att utveckla något annat naturvärde.
- » Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket, exempelvis gödsling, markberedning, dikning, plantering och användandet av främmande trädslag.
- » Markskador. Förutom den mekaniska skadan kan hydrologin påverkas och naturmiljön förändras. Detta gäller större markskador.
- » Fragmentering. I den mindre skalan kan exempelvis skogsbilvägar leda till fragmentering av vissa organismers populationer, medan andra organismer påverkas negativt när skogsbestånden blir alltför isolerade i landskapet. På landskapsnivå utgör fragmentering ett betydande hot genom att partier med äldre skog förekommer allt mer isolerat, och genom att sammanhängande områden med kontinuitetsskogar splittras upp genom avverkningar.

- » Nedfall av kemiska ämnen. Vissa kemiska ämnen har förmågan att direkt skada organismer, men kan också påverka hela naturmiljön. Så har till exempel vissa kväveföreningar den effekten att de är skadliga för svampar och lavar, samtidigt som de kan vara gödande och ge förändringar i vegetationen. Andra skadliga ämnen är svavel- och metallföreningar.
- » Brist på dynamik. Arterna förekommer ofta bara i några få stadier i skogens utveckling. Om de dynamiska krafterna inte får verka kan det i landskapet uppstå brist på något av dessa stadier, med följd att de ingående arternas habitat försvinner. Detta gäller särskilt brand som verkar över stora ytor, men andra viktiga dynamiska krafter är översvämning, vind och angrepp av insekter och svamp.
- » Systempåverkande arter, till exempel klövvilt som i betydande delar av Norrland har påverkat förekomst av asp, rönn, sälg negativt. Andra hot är invasiva främmande arter som har potential att skada den naturliga florans och faunan.

Hotbilder för arter

SLÄT TALLKAPUSCHONGBAGGE (1926) OCH GROV TALLKAPUSCHONGBAGGE (1927)

- » Det största hotet för brandberoende arter är effektiv detektering och bekämpning av bränder i skogsmark. Vid hög brandrisk övervakas skogsmark och när bränder uppstår bekämpas dessa snabbt genom det finmaskiga nätet av skogsvägar som finns.
- » Gallring, röjning och avverkning av brända träd efter brand.
- » Skogsbruk har även mer långsiktigt försämrat förhållandena genom att likforma skogen med avseende på trädslag och ålder. Bränder i variationsrika bestånd uppnår i allmänhet mycket större naturvårdskvaliteter än bränder i likformiga, eftersom fler olika livsmiljöer skapas.
- » Skogsbrukets naturvårdsbränningar är ofta av låg kvalitet. Några anledningar till det är att de ofta utförs under alldeles för blöta förhållanden, på helt eller nästan trädlösa områden och med ökande grad maskinell markberedning efteråt.

Bevarandemål för arter/livsmiljöer

Öppna mossar och kärr (7140)

Areal och utbredning:

Arealen naturtyp ska vara minst 9,11 hektar.

Struktur och funktion:

- » Naturlig hydrologi, opåverkad av dikning och annan markavvattning.
- » Igenväxningsvegetation med buskar och småträd ska bara förekomma i försumbar mängd.

Typiska arter:

Ingen påtaglig minskning får ske av de för naturtypen typiska arterna.

Taiga (9010)

Areal och utbredning:

Arealen naturtyp ska vara minst 12,05 hektar.

Struktur och funktion:

- » Den totala krontäckningen av träd och buskar ska vara minst 25 %
- » Mängden död ved ska utgöra 20% av totalvolymen ved

Typiska arter:

Ingen påtaglig minskning får ske av de för naturtypen typiska arterna.

Slät tallkapschongbagge (1926) och grov tallkapschongbagge (1927)

Areal och utbredning:

Tallkapschongbaggarna ska inte minska i antal och deras livsmiljö ska vara tillräckligt stor för att de ska kunna fortleva.

Bevarandeåtgärder

Återkommande naturvårdsbränningar är en förutsättning för att områdets naturvärden ska gynnas och bevaras på lång sikt.

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning kommer att ske regelbundet vart 6–12 år enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning av arter och naturtyper.

Naturtypskarta

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund

Besöksadress: Residensgränd 7

Telefon: 010-225 30 00

jamtland@lansstyrelsen.se

www.lansstyrelsen.se/jamtland